

IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

From the ornithological notebook

SLOVENIJA / SLOVENIA

ZLATOUHI PONIREK *Podiceps auritus* in
RDEČEGRLI SLAPNIK *Gavia stellata*

Slavonian Grebe & Red-throated Loon – one 1y individual of the former observed on 1 Nov 2010 at Požeg reservoir (UTM WM54, NE Slovenia) in Rački ribniki - Požeg Landscape Park; the first published record for the site and a rare observation in the Dravsko polje area; one Red-throated Loon *Gavia stellata* also recorded at the reservoir, yet another rare species for this area

Dne 1.11.2010 je bilo na vodnem zadrževalniku Požeg v Krajinskem parku Rački ribniki - Požeg za ta čas zelo malo ptic. Ob robu nizke vodne gladine se je stiskalo 88 mlakaric *Anas platyrhynchos* in ena žvižgavka *Anas penelope*. Kljub večjim površinam blatnih poljov in plitvin se je zbralo le 21 sivih čapelj *Ardea cinerea*. Ob teh sta na vodni površini lovila še dva čopasta ponirka *Podiceps cristatus*. Sicer dokaj skromno število vodnih ptic sta popestrili dve redkejši vrsti – prvoleten osebek rdečegrlega slapnika *Gavia stellata*, ki sem ga na Požegu tokrat videl drugič (BORDJAN 2010), in prvoleten osebek zlatouhega ponirka. Za slednjega je to tudi prvi objavljeni podatek za to lokaliteto, medtem ko ga VOGRIN (2009) v pregledu ptic Dravskega polja navaja kot redko vrsto z manj kot petimi opazovanji. Tudi v osemletnem obdobju sistematičnega spremljanja vodnih ptic na zadrževalniku Medvedce med letoma 2002 in 2009 zlatouhi ponirek sploh ni bil zabeležen (BORDJAN & BOŽIČ 2009, *lastni podatki*).

Dejan Bordjan, Nacionalni inštitut za biologijo, Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: dejan.bordjan@gmail.com

BOBNARICA *Botaurus stellaris*

Bittern – 26 individuals observed at dusk on 26 Oct 2010 at Medvedce reservoir (UTM WM53, NE Slovenia) flying off individually from various places in reedbeds and calling constantly; in the air, they gathered in a loose flock, circled for a while and eventually flew in SW direction. At least four individuals with the same behaviour observed again on 1 Nov 2010. Such number of simultaneously present individuals at one site and the observed flocking behaviour are exceptional for this species with weak true migratory tendency according to the general ornithological literature.

Bobnarica je zelo redka gnezdilka Slovenije (GEISTER 1995), ki je v novejšem času poleg Cerkniškega jezera (BORDJAN *v pripravi*) občasno gnezдила še na zadrževalniku Medvedce (BORDJAN & BOŽIČ 2009). Po letu 2000 so bili posamezni osebkki redno zabeleženi tudi pozimi (KERČEK 2004, TOME *et al.* 2005, BORDJAN & BOŽIČ 2009). Manj jasna je slika pojavljanja v času selitve. Na dveh območjih z dalj časa trajajočim, sistematičnim spremljanjem ptic, in sicer na Ljubljanskem barju in zadrževalniku Medvedce, je bila bobnarica večkrat zabeležena tudi v jesenskem času. Na Ljubljanskem barju je bila med 21 opazovanji jeseni opazovana sedemkrat, od tega dvakrat avgusta, enkrat septembra, trikrat oktobra in enkrat novembra (BOŽIČ 2000, TOME *et al.* 2005). Na zadrževalniku Medvedce je bila v obdobju 2002–2010 jeseni opazovana osemkrat, od tega enkrat avgusta, dvakrat septembra, štirikrat oktobra in enkrat novembra (BORDJAN & BOŽIČ 2009, *lastni podatki*). Podobna slika pojavljanja se kaže na nivoju celotne države. V oktobru je večina opazovanj (8) osredotočena na kratko obdobje med 19. in 26.10. (GREGORI & ŠERE 2005, TOME *et al.* 2005, VOGRIN 2005, BORDJAN & BOŽIČ 2009, BORDJAN *v pripravi*, I. ŠKORNIK *osebno*). Pri jesenskih premikih bobnaric ni znano, ali gre za pravo selitev ali samo disperzijo osebkov zaradi ostrih zimskih razmer. Običajno se bobnarice selijo posamič ali v dvojce, redko v skupinah do 10 osebkov. Izjemoma se jih lahko na majhnih območjih s primernim kritjem zbere na ducate, vendar tudi te ob mraku navadno odletijo posamič (CRAMP 1998, BAUER *et al.* 2005). Tudi pri večini opazovanj v Sloveniji je šlo za posamezne osebkke (GREGORI & ŠERE 2005, TOME *et al.* 2005, VOGRIN 2005, BORDJAN & BOŽIČ 2009, BORDJAN *v pripravi*, I. ŠKORNIK *osebno*). Izjema je Cerkniško jezero, kjer lahko v gnezditveni sezoni poje več samcev hkrati (BORDJAN *v pripravi*), in opazovanje štirih osebkov marca 2010, splašenih iz trstišča mrtvice Prilipe pri Čatežu ob Savi (M. JAKLIČ *osebno*). Dne 26.10.2010 sem bil, glede na zgoraj navedena dejstva, priča neobičajnemu pojavu. Po štetju velikih belih čapelj *Casmerodius albus* na prenočišču na zadrževalniku Medvedce, sem se ob mraku začel pomikati proti avtomobilu. Na poti tja sem v zraku zaslišal neznano oglašanje, ki je spominjalo na oglašanje rumenonogege galeba *Larus michahellis*. Brez daljnogleda sem v zraku opazil srednje veliko ptico, na hitro podobno galebu, zato sem »zaključil«, da se dejansko oglašata vrsta. Kmalu za tem je iz trstišča v notranjem kanalu zletela bobnarica, ki sem jo kljub pojenjajoči svetlobi dobro videl. Še preden je dosegla nasprotno stran kanala, se je začela dvigovati in oglašati. Oglašanje je bilo na las podobno prej

omenjenemu. Šele sedaj sem ponovno postal pozoren na oglašanje v zraku, saj se je zdelo, da se oglaša več osebkov. Ker nisem mogel verjeti, da gre dejansko za bobnarice, sem nebo prečesal z daljnogledom in spektivom. Vendar so bili vsi osebki, ki sem jih videl dovolj dobro za nedvomno določitev, zanesljivo bobnarice. Celotni vidni del neba sem večkrat pregledal in končno število zabeleženih ptic se je ustavilo pri številki 26. Bobnarice so izletavale iz različnih delov zadrževalnika, se v zraku združevale in v razpršeni jati med kroženjem dvigale. Čez nekaj časa, ko jih nisem več dobro videl, se je njihovo oglašanje oddaljevalo v smeri proti JZ. Dne 1.11.2010 sem na zadrževalniku vnovič zabeležil podoben pojav. Tokrat so bobnarice začele izletavati v gostejšem mraku, bilo jih je tudi manj. Na osnovi oglašanja sem ocenil, da so bili najmanj štirje osebki. Sočasno pojavljanje tako velikega števila bobnaric kot tudi oblikovanje selitvene jate, sestavljene iz večjega števila osebkov, sta glede na podatke iz splošne ornitološke literature izjemen pojav.

Dejan Bordjan, Nacionalni inštitut za biologijo, Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: dejan.bordjan@gmail.com

BOBNARICA *Botaurus stellaris*

Bittern – one individual flushed in the gravel pit at Tržec near Ptuj (UTM WM63, NE Slovenia) on 14 Jan 2011, while presumably hunting for rodents along the shore

Dne 14.1.2011 sva na gramoznici pri Tržcu v bližini Ptuja opazovala bobnarico. Med hojo po nasipu vzdolž nezaledenele gramoznice sva jo splašila iz suhe trave, preletela je vodno površino in pristala v sestoju rogoza na nasprotnem bregu. Domnevava, da je bobnarica lovila glodavce, saj je bilo v okolici mesta, kjer je zletela, veliko značilnih rogov. Opazovanje dopolnjuje doslej zbrane podatke o zimskem pojavljanju te vrste v Sloveniji (SOVINC 1994, ŠTUMBERGER 1997, 1998, 1999A, 2000B, 2001, 2002A & 2005, KERČEK 2004, BOŽIČ 2005, 2006, 2007, 2008A, 2008B & 2010).

Tilen Basle, Koroška cesta 178a, SI-2351 Kamnica, Slovenija, e-mail: tjulentil@gmail.com

Matjaž Premzl, Zrkovci 52, SI-2000 Maribor, Slovenija; e-mail: matjazpremlz@gmail.com

KRAVJA ČAPLJA *Bubulcus ibis*

Cattle Egret – one 1y individual observed among 385 Great Egrets *Casmerodius albus* at Medvedce reservoir (UTM WM53, NE Slovenia) on 1 Nov 2010; most probably the same individual observed there again on 13 and 14 Nov 2010. This is the first record for inland Slovenia, with all previous observations coming from SW part of the country, mainly Slovenian Coastland.

Slika 1 / Figure 1: Kravja čaplja / Cattle Egret *Bubulcus ibis*, zadrževalnik Medvedce, 1.11.2010 (foto: D. Bordjan)

Dne 1.11.2010 sem opravljal redno štetje vodnih ptic in ujed na zadrževalniku Medvedce. Prevladovala so ribojede ptice, zlasti velike bele čaplje *Casmerodius albus* (385 os.) in kormorani *Phalacrocorax carbo* (295 os.), ki so celo dosegli največje število do tega dne opazovanih osebkov (BORDJAN & BOŽIČ 2009). Dopoldne se je približno polovica velikih belih čapelj prehranjevala na plitvinah in lužah skoraj v celoti praznega zadrževalnika, druga polovica pa po kanalih in mlakah zahodnega dela zadrževalnika. Tam so bile mojim očem večinoma skrite za visoko vegetacijo ob kanalih, občasno pa so se splašile in posedle po bližnjih grmih in drevesih. Med enim izmed takšnih primerov sem med njimi opazil tudi občutno manjšo belo čapljo. Sprva sem pomislil na malo belo čapljo *Egretta garzetta*, vendar zaradi velike razdalje in mrča v zraku skozi spektiv nisem mogel ugotoviti, ali gre res za to vrsto. Kljub vsemu se mi je zdela premajhna in nekoliko drugačnih proporcev kot mala bela čaplja. Noge so bile temne kot pri mali beli čaplji, vendar brez kontrastno svetlih stopal. Po nekaj minutah je skupaj z drugimi čapljami odletela nazaj proti kanalu. Ni mi preostalo drugega, kot da sem v terensko beležko zapisal mala bela ali kravja čaplja in upal, da bo zvečer skupaj z drugimi priletela na prenočišče. Ko sem čez nekaj ur stal na točki za štetje čapelj na prenočišču, omenjenega osebka sprva nisem opazil, vendar je bilo glede na število velikih belih čapelj očitno, da del ptic iz zahodnega dela zadrževalnika še ni priletel na prenočišče. Ko so priletele tudi te, sem se lotil štetja. Kmalu sem na desni strani strnjene skupine, med dvema velikima belima čapljama, opazil še eno manjšo čapljo. Velike bele čaplje sem naglo preštel do konca, potem pa se posvetil manjši. S skrčenim vratom je bila visoka kot noge večje sorodnice ob njej. Noge s stopali vred so bile enotno temne, kljun kratek in bodalast, operjenost na spodnji strani kljuna pa je presegala tisto na zgornji. Čeprav svetloba ni dopuščala jasne določitve barve kljuna, se je ta zdel enotno svetel. Naštete značilnosti so me prepričale, da imam pred seboj prvoten osebek kravje čaplje, nove vrste za območje zadrževalnika